

TERAPEVTIK STOMATALOGIYADA BEMORLARNI ASOSIY TEKSHIRISH USULLARI

Axmedova Malika Qilichovna

Osiyo xalqaro universiteti assistenti.

Neymatov Dilshodbek Behzodovich

Osiyo xalqaro universiteti

Buxoro, O'zbekiston

Email: malikaaxmedova855@gmail.com.

<https://doi.org/10.5281/zenodo.14633153>

Annotatsiya. *Terapevtik stomatologiyada bemorlarni to'g'ri tekshiruv o'tkazilmasligi va tasxish to'g'ri qo'yilmasligi oqibatida bemorlarda bir qancha yatrogen kasalliklar kelib chiqadi.*

Buni oldini olish va bemorlarga to'g'ri tasxish qo'yish va davolash rejasini to'g'ri ishlab chiqish muhim hisoblanadi. Bunda bemorlarni tekshiruv usullari to'liq va ketma-ketlikda amalga oshirish talab etiladi.

Kalit so'zlar: *Bemor, anamnez vitae, anamnez morbi, tekshiruv usullari, bimanual palpatsiya, og'iz bo'shlig'i ko'rigi, perkussiya.*

BASIC METHODS OF EXAMINATION OF PATIENTS IN THERAPEUTIC DENTISTRY.

Abstract. *In therapeutic dentistry, a number of iatrogenic diseases occur in patients due to improper examination and diagnosis. It is important to prevent this and correctly diagnose patients and develop a treatment plan. This requires a complete and sequential implementation of patient examination methods.*

Keywords: *Patient, anamnesis vitae, anamnesis morbi, examination methods, bimanual palpation, oral examination, percussion.*

ПАЦИЕНТЫ ТЕРАПЕВТИЧЕСКОЙ СТОМАТОЛОГИИ ОСНОВНЫЕ МЕТОДЫ ИНСПЕКЦИИ.

Аннотация. *В терапевтической стоматологии у пациентов возникает ряд ятрогенных заболеваний из-за неправильного обследования и диагностики. Для того чтобы предотвратить это и предоставить пациентам правильный диагноз и план лечения, важно разработать правильный диагноз. Для этого необходимо полное и последовательное внедрение методов обследования пациентов.*

Ключевые слова: *Пациент, anamnesis vitae, anamnesis morbi, методы обследования, бимануальная пальпация, оральное обследование, перкуссия.*

Terapevtik stomatologiyada bemorlarga to'g'ri tashxis qo'yish maqsadida quyidagi tekshiruv usullarida foydalaniladi:

- ✓ Asosiy tekshiruv usullari (klinik tekshiruv usuli);
- ✓ Qo'shimcha tekshiruv usullari (paraklinik tekshiruv usuli).

Asosiy tekshiruv usuli o'z navbatida ikki turga bo'linadi:

- ✓ Subyektiv;
- ✓ Obyektiv.

Subyektiv tekshiruv usuli bu bemordan ma'lumot yig'ish hisoblanib uch turda bo'ladi:

- ✓ Bemorning shikoyati;
- ✓ Anamnez morbe (mazkur kasallik tarixi);
- ✓ Anamnez vitae (hayot tarixi).

Bemor kelganda birinchi navbatda bemorning shikoyatlari tinglanadi. Bunda bemorga hech qanaqa qo'shimcha savollar berilmaydi.

Anamnez morbe kasallikning boshlanishi, kasallikning boshlanishidan davolash paytigacha bo'lgan alomatlar dinamikasi; Kasallik qachon boshlangan, og'riq qachon paydo bo'lgan, kasallikni kechishi, og'riqni kamayishi yoki ko'payishi kabi savollar bilan shifokor murojat qiladi. Tashhis qo'yishda ko'pincha og'riqni turi asosiy o'rin tutadi. Og'riqni davomiyligi, taassurotlardan kuchayishi, og'riq paydo bo'lishi vaqti ham tashhis qo'yishda muhimdir. Shu jumladan kasallik avval davolanganmi, davolangan bo'lsa qachon, davo qanday natija bergani kabi so'rovlar muhim ahamiyat kasb etadi.

Anamnez vitae bu bemorning hayot anamnezi hisoblanadi.

- ✓ Go'daklik, bolalik va o'smirlik davri;
- ✓ Jinsiy va oilaviy xayoti;
- ✓ Turmush sharoiti;
- ✓ Mexnat faoliyati;
- ✓ Zararli odatlari;
- ✓ Dori vositalariga nisbatan allergik reaksiyai;
- ✓ Yondosh kasalliklari (oshqozon ichak kasalliklari, qandli diabet, tuli hil onkologik kasalliklar);
- ✓ Epidemiologik anamnez: (Bemor virusli gepatit bilan og'rimagan, yaqin 6 oy ichida yuqumli kasallar bilan muloqotda bo'lmagan, inyeksiyalar olmagan, stomatolog ko'rigida bo'lmagan) shu kabi ma'lumotlar yig'iladi.

Obyektiv ko'ruv ikkiga bo'linadi:

- ✓ Tashqi ko'rik;
- ✓ Ichki ko'rik.

Tashqi ko'rikda yuz assimetriyasi (lab, yonoq, og'iz bo'shlig'i, yuqori va pastki lablar, ularning birlashish chizig'i, yuzning pastki uchdan bir qismi hajmi, pastki jag' burchagi) mavjudligi yoki mavjud emasligi, boshqa deformatsiyalar, yuz rangining o'zgarishi, mimik buzilishlar, burun lab burmalarining tekisligi, yallig'lanish xolati, jaroxat yoki boshqa patologik jarayonlardan keyin yuzaga kelgan chandiqlar, nuqsonlar aniqlanadi. Tashqi ko'rikda bimanual palpatsiyadan foydalaniladi. Bunda ikki barmoq yordamida limfa tugunlari holati tekshiriladi.

Ichki ko'rik ham o'z navbatida ikki guruhga bo'linadi:

- ✓ Og'iz dahlizi ko'rigi;
- ✓ Hususiy og'iz bo'shlig'i ko'rigi.

Og'iz ko'rigi og'iz dahlizidan boshlanadi. Birinchi navbatda labning qizil xoshiyasi va og'iz burchaklari tekshirib ko'riladi. Milk normada och-pushti rangda bo'lib, tishni bo'ynini aylanib o'tadi va tish-milk cho'ntagini (chuqurligi 1-2 mm) hosil qiladi. Patologik hollarda milklarni rangi o'zgaradi, tish-milk cho'ntaklari chuqurlashadi, tishning aylanma bog'lamlari buziladi. Milkni ko'zdan kechirib, yallig'lanish turini aniqlash ham mumkin bo'ladi (kataral, yarali-nekrotik, giperplastik).

Palpatsiya (paypaslab ko'rish) – shishlarni, o'smalarni aniqlash uchun qo'llaniladi. II barmoqni tekkizib yoki II barmoq bilan shilliq qavatni, lunjni, labni, tilni paypaslash bilan olib boriladi. Palpatsiyani sog'lom to'qimadan boshlagan ma'qul. Chunki sog' to'qima bilan zararlangan to'qima chegarasi aniq ko'rinadi.

Hususiy og'iz bo'shlig'i ko'rigi birinchi navbatda stomatologik oynacha yordamida barcha tishlarni ko'zdan kechiriladi. Stomatologik ko'zgu yordamida og'iz bo'shlig'ida vizual ko'ruv qiyin bo'lgan sohalarda ko'ruv amalga oshiriladi. Stomatologik ko'zgu diametri 2 sm bo'lgan metall gardish bilan o'ralgan va metall burama dastakdan iborat moslama. Stomatologik ko'zgu ikki xil bo'ladi; qavariq ko'rilayotgan obyektни kattalashtirib ko'rsatuvchi; yassi - tasvirni haqqoniy beruvchi oyna. Stomatologik ko'zgu yordamida oddiy ko'z bilan ko'rish qiyin bo'lgan sohalarni ko'rish, ishlayotgan sohaga qo'shimcha nur yuborish, lab, lunj, tilni ish jarayonida ushlab turish, o'tkir va kesuvchi asboblarni bilan ishlaganda shilliq qavatni jarohatlanishdan saqlash imkonini beradi. Stomatologik ko'zgu bilan ishlaganda uning ishchi qismi terlamasligi uchun, oyna yuzasini spirt va gliserin aralashmasi bilan artish yoki oynaning yuzasini lunj shilliq qavatiga bir oz tekkizib turishi lozim.

Zondlash - karioz bo'shlig'i bo'lganda bo'shliq devori va tubini chuqurligini aniqlash uchun qo'llaniladi. Burchakli zond bilan aniqlanadi. Agar emalning butunligi buzilmagan bo'lsa zond tishning yuzasidan erkinlik bilan sirg'anadi. Karioz shikastlanish (emal kariesi) bo'lgan holda g'adir-budurlik aniqlanadi. Fissur kariesini aniqlash ma'lum darajada qiyinchilik tug'diradi, chunki u faqat zondlash usuli bilan aniqlanadi.

Fissurada zondning to'xtab qolishi yumshagan dentin borligidan darak beradi. Avval qo'yilgan plomba sinchiklab ko'rikdan o'tkazilishi va zondlanishi kerak. Plomba chegarasida tirqish borligi ikkilamchi karies kelib chiqishidan darak beradi. Paradontologik zond yordamida tish milk cho'ntagi chuqurligini o'lchash amalga oshiriladi. Bu zondning ishchi qismi millimetrlarga bo'lingan uchi esa to'mtoqlashgan bo'ladi.

Perkussiya – tishni to'qillatish periodont holatini bilish uchun qo'llaniladi. Pinset yoki zondning bandi yo'rdamida tishning kesuv yuzasiga yoki chaynov yuzasiga urib kurish bilan amalga oshiriladi. Periodontda yallig'lanish jarayoni bo'lsa, urib ko'rilganda og'riq paydo bo'ladi.

Odatda perkussiya sog'lom tishdan boshlanadi. Chunki, kasal tishni sog' tishdan ajratish osonroq bo'ladi va bemorga birdan qattiq og'riq bilan ozor berilmaydi. Ikki xil perkussiya tafovut qilinadi: vertikal (tish o'qi bilan urib ko'rish bir chiziqda), gorizontal (yon tomondan urib ko'rish). Vertikal perkussiyada tishning apikal sohasi o'rganiladi. Gorizontal perkussiyada esa marginal to'qimalardagi o'zgarishlar ko'riladi.

Qimirlashni darajasini baxolash. Tishlarning qimirlash darajasini pinset yordamida qimirlatib aniqlanadi. Tish odatda fiziologik qimirlashga ega, lekin bu unchalik sezilarli bo'lmaydi. Patologik hollarda periodont to'qimasi yallig'lanishi bilan tish qimirlash kuzatiladi.

Qimirlashning 3 xil darajasi bor: 1 – vestibular–oral yo'nalishda; 2 – vestibular-oral va yon tomonlama; 3- tish o'qi bo'yicha (vertikal yo'nalishda). E. E. Platonov (1951) bo'yicha parodontni jarohatlanish darajasini aniqlanadi. 1- darajali qimirlash - yonidagi qo'shni tishga nisbatan lunj-til (tanglay) yoki lab-til (tanglay) yo'nalishida qimirlash 1mm dan kam bo'lganda, 2-darajada yuqoridagi yo'nalishlar bo'yicha 1mm dan ko'proq, shuningdek tanglay-distal yo'nalishida qimirlash ham paydo bo'ladi. 3-darajada tish hamma yo'nalishlar bo'yicha qimirlaydi, tish yo'q bo'lgan tish tomonga ham engashishi mumkin.

Xulosa: Terapevtik stomatologiyada bemorga to'g'ri va aniq tashxis qo'yib davolash rejasini to'g'ri ishlab chiqish bemorning kasalligini erta tuzalishiga, har qanday yatrogen kasalliklar kelib chiqishini oldini olishga yordam beradi. Biz bu maqoladan xulosa qilib shuni aytamizki bemorga individual yondashish lozim loqaydlik tuzalmas xatolarga olib keladi.

REFERENCES

1. Qilichovna, A. M. (2024). CLINIC FOR PATIENTS WITH DENTURES COMPARATIVE DIAGNOSIS AND PATHOGENESIS. *TADQIQOTLAR*, 30(3), 127-135.
2. Ahmedova, M. (2023). COMPARATIVE ANALYSIS OF NUTRITIONAL DISPARITIES AMONG PEDIATRIC POPULATIONS: A STUDY OF CHILDREN WITH DENTAL CAVITIES VERSUS THOSE IN OPTIMAL HEALTH. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(12), 68-72.

3. Ahmedova, M. (2023). DIFFERENCES IN NUTRITION OF CHILDREN WITH DENTAL CARIES AND HEALTHY CHILDREN. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(12), 42-46.
4. Axmedova, M. (2023). TISH KARIESINING KENG TARQALISHIGA SABAB BO'LUVCHI OMILLAR. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(12), 200-205.
5. Ахмедова, М. (2023). ИСПОЛЬЗОВАНИЕ КОМПЬЮТЕРНЫХ ТЕХНОЛОГИЙ НА ЭТАПАХ ДИАГНОСТИКИ И ПЛАНИРОВАНИЯ ОРТОПЕДИЧЕСКОГО ЛЕЧЕНИЯ НА ОСНОВЕ ЭНДОССАЛЬНЫХ ИМПЛАНТАТОВ. *Центральноазиатский журнал образования и инноваций*, 2(11 Part 2), 167-173.
6. Axmedova, M. (2023). USE OF COMPUTER TECHNOLOGY AT THE STAGES OF DIAGNOSIS AND PLANNING ORTHOPEDIC TREATMENT BASED ON ENDOSSEAL IMPLANTS. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(11), 54-58.
7. Ахмедова, М. (2020). НАРУШЕНИЯ ЭНДОТЕЛИАЛЬНОЙ ФУНКЦИИ ПРИ РАЗВИТИИ АФТОЗНОГО СТОМАТИТА. *Достижения науки и образования*, (18 (72)), 65-69.
8. Axmedova, M. (2023). THE IMPACT OF SOCIOCULTURAL FACTORS ON THE PERVASIVENESS OF DENTAL CARIES AS A COMPLEX HEALTH CONDITION IN CONTEMPORARY SOCIETY. *International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research*, 3(9), 24-28.
9. Ахмедова, М. К. (2024). ОБЩИЕ ПРИЧИНЫ КАРИЕСА ЗУБОВ. *Лучшие интеллектуальные исследования*, 14(4), 77-85.
10. Qilichovna, A. M. (2024). CLINICAL SIGNS WHEN ACCOMPANIED BY DENTAL DISEASES AND METABOLIC SYNDROME. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 39(5), 116-24.
11. Ахмедова, М. К. (2024). Профилактика Стоматологических Заболеваний У Беременных. *Research Journal of Trauma and Disability Studies*, 3(3), 66-72.
12. Ахмедова, М. К. (2024). ОСНОВНЫЕ ПРОФИЛАКТИЧЕСКИЕ МЕТОДЫ ТКАНЕЙ ПАРОДОНТА У ДЕТЕЙ И ПОДРОСТКОВ. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 254-260.
13. Qilichovna, A. M. (2024). PREVENTION OF PERIODONTAL DISEASES IN CHILDREN AND TEENAGERS. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 234-239.

14. Qilichovna, A. M. (2024). PREVENTION OF PERIODONTAL AND GUM DISEASES IN PREGNANT WOMEN. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 240-245.
15. Qilichovna, A. M. (2024). HOMILADOR AYOLLARDA TISH VA PARADONT KASALLIKLARINING OLDINI OLISH. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 41(5), 246-253.
16. Ахмедова, М. К. (2024). ИЗУЧЕНИЕ ПРИЧИННЫХ ФАКТОРОВ ПАРОДОНТИТА. *Journal of new century innovations*, 49(3), 47-53.
17. Qilichovna, A. M. (2024). TO STUDY THE FACTORS THAT CAUSE PERIODONTITIS. *Journal of new century innovations*, 49(3), 40-46.
18. Qilichovna, A. M. (2024). THE ROLE OF PATHOGENESIS IN THE GROWTH FACTORS OF PERIODONTITIS DISEASE. *Journal of new century innovations*, 49(3), 25-32.
19. Qilichovna, A. M. (2024). TISH KARIYESI BO'LGAN BOLALAR VA SOG'LOM BOLALARNING OVQATLANISHIDAGI FARQLAR. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 6(2), 213-223.
20. Ахмедова, М. К. (2024). РАЗЛИЧИЯ В ПИТАНИИ ДЕТЕЙ С КАРИЕСОМ ЗУБОВ И ЗДОРОВЫХ ДЕТЕЙ. *Ta'limning zamonaviy transformatsiyasi*, 6(2), 224-234.
21. Ergashevich, I. I., Bahronovich, B. F., & Qilichevna, A. M. (2024). ASTMATIK STATUSDAN BEMORLARNI CHIQUARISHNING ZAMONAVIY TAMOIYILLARI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 36-44.
22. Qilichovna, A. M., Nematilloeyvna, X. M., & Ergashevich, I. I. (2024). THE ROLE OF CARIOGENIC AND PROTECTIVE FACTORS IN THE PREVENTION OF CARIES. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 45-51.
23. Qilichovna, A. M., Nematilloeyvna, X. M., & Ergashevich, I. I. (2024). KARIYESNING OLDINI OLISHDA KARIOGEN VA HIMOYA OMILLARNING ROLI. *ОБРАЗОВАНИЕ НАУКА И ИННОВАЦИОННЫЕ ИДЕИ В МИРЕ*, 43(8), 52-59.
24. Qilichovna, A. M. (2024). FACTORS CAUSING THE WIDE SPREAD OF DENTAL CARIES. *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*, 4(4), 154-160.
25. Nematilloeyvna, X. M., & Qilichovna, A. M. (2024). MORPHO-FUNCTIONAL CHANGES IN ACUTE FORMS OF APHTHOUS STOMATITIS: Yangi O'zbekiston

- taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 177-186.
26. Qilichovna, A. M., & Nematilloevna, X. M. (2024). METABOLIK SINDROMI VA QON BOSIMI BOR BEMORLARDA O'ZGARISH XUSUSIYATLARI BAHOLASH: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 187-196.
27. Qilichovna, A. M., & Nematilloevna, X. M. (2024). TIBBIYOT TILI HISOBLANMISH LOTIN TILINI SAMARALI O'RGANISH OMILLARI: Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari. *Yangi O'zbekiston taraqqiyotida tadqiqotlarni o'rni va rivojlanish omillari*, 6(4), 197-206
28. Qilichovna, A. M., & Vahidovna, K. N. (2024). FACTORS CAUSING DISEASES OF PERIODONTAL TISSUES. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 196-201.
29. Qilichovna, A. M., & Abdumutalib o'g'li, U. A. (2024). KARIES PROFILAKTIKASI NAZARIYASI VA AMALIYOTI. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 202-209.
30. Vahidovna, K. N., & Qilichovna, A. M. (2024). FACTORS CAUSING PERIODONTAL TISSUE DISEASES. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 185-195.
31. Qilichovna, A. M. (2024). THEORETICAL FUNDAMENTALS OF CARIES PREVENTION. *Journal of Science in Medicine and Life*, 2(5), 222-226.
32. Qilichovna, A. M., & Safarboy o'g'li, T. S. (2024). 4-AVLOD ADGEZIV SISTEMA. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 307-313.
33. Axmedova, M. (2024). CONDITION OF THE ALVEOLAR PROCESS AND PERIOSTE WHEN USING REMOVABLE DENTURES. *EUROPEAN JOURNAL OF MODERN MEDICINE AND PRACTICE*, 4(11), 528-538.
34. Qilichevna, A. M. (2024). COMPARATIVE ANALYSIS OF NUTRITIONAL DISPARITIES AMONG PEDIATRIC POPULATIONS: A STUDY OF CHILDREN WITH DENTAL CAVITIES VERSUS THOSE IN OPTIMAL HEALTH. *Central Asian Journal of Multidisciplinary Research and Management Studies*, 1(2), 30-34.
35. Narzulaeva, U. (2024). PATHOGENETIC MODELS OF CHRONIC HEART FAILURE. B CENTRAL ASIAN JOURNAL OF EDUCATION AND INNOVATION (T. 3, Выпуск 12, cc. 154–157). Zenodo. <https://doi.org/10.5281/zenodo.14557952>

36. Farida Farkhodovna, K. Umida Rakhmatulloevna, N. & Mokhigul Abdurasulovna, B. (2022). ETIOLOGY OF CHRONIC RHINOSINUSITIS AND EFFECTIVENESS OF ETIOTROPIC TREATMENT METHODS (LITERATURE REVIEW). Новости образования: исследование в XXI веке, 1(4), 377–381. извлечено от <https://nauchniyimpuls.ru/index.php/noiv/article/view/1367>
37. Numonova, A., & Narzulaeva, U. (2023). EPIDEMIOLOGY AND ETIOPATHOGENESIS OF CHF. Наука и инновация, 1(15), 115-119.
38. Орипова Озода Олимовна, Самиева Гулноза Уткуровна, Хамидова Фарида Муиновна, & Нарзулаева Умида Рахматуллаевна (2020). Состояние плотности распределения лимфоидных клеток слизистой оболочки гортани и проявления местного иммунитета при хроническом ларингите (анализ секционного материала). Academy, (4 (55)), 83-86.
39. Umida Rakhmatulloevna Narzulaeva, & Xamrayeva Muxlisa Farmon qizi. (2023). ETIOPATHOGENESIS OF HEMOLYTIC ANEMIA. Web of Medicine: Journal of Medicine, Practice and Nursing, 1(1), 1–4. Retrieved from <https://webofjournals.com/index.php/5/article/view/26>
40. Нарзулаева, У., Самиева, Г., & Насирова, Ш. (2023). Гемореологические нарушения на ранних стадиях гипертензии в жарком климате. Журнал биомедицины и практики, 1(1), 221–225. <https://doi.org/10.26739/2181-9300-2021-1-31>
41. Umida Rakhmatulloevna Narzulaeva. (2023). Important Aspects of Etiology And Pathogenesis of Hemolytic Anemias. American Journal of Pediatric Medicine and Health Sciences (2993-2149), 1(7), 179–182. Retrieved from <https://grnjournal.us/index.php/AJPMHS/article/view/817>
42. Нарзулаева, У. Р., Самиева, Г. У., & Насирова, Ш. Ш. (2021). ИССИҚ ИҚЛИМДА КЕЧУВЧИ ГИПЕРТОНИЯ КАСАЛЛИГИНИНГ БОШЛАНҒИЧ БОСҚИЧЛАРИДА ГЕМОРЕОЛОГИК БУЗИЛИШЛАР. ЖУРНАЛ БИОМЕДИЦИНЫ И ПРАКТИКИ, 6(1).
43. Нарзулаева, У., Самиева, Г., Лапасова, З., & Таирова, С. (2023). Значение диеты в лечении артериальной гипертензии . Журнал биомедицины и практики, 1(3/2), 111–116. <https://doi.org/10.26739/2181-9300-2021-3-98>
44. Narzulaeva Umida Rakhmatulloevna, Samieva Gulnoza Utkurovna, & Ismatova Marguba Shaukatovna (2020). SPECIFICITY OF THE CLINICAL COURSE OF THE INITIAL STAGES OF HYPERTENSION IN ARID ZONES OF UZBEKISTAN AND NON-DRUG APPROACHES TO TREATMENT. Кронос, (4 (43)), 15-17.

45. Umida Raxmatulloeva Narzulaeva, & Mohigul Abdurasulovna Bekkulova (2023). Arterial gipertenziya etiologiyasida dislipidemiyaning xavf omili sifatidagi roli. Science and Education, 4 (2), 415-419.
46. Narzulaeva, U. R., & Samieva, G. U. (2021). Nasirova ShSh. Hemoreological Disorders in The Early Stages Of Hypertension In Hot Climates. Journal of Biomedicine and Practice, 6(1), 221-225.
47. Dilsora Nuriddinovna Juraeva, Umida Rakhmatulloeva Narzulaeva, & Kurbonova Gulbahor Aslamovna. (2022). GENDER DIFFERENCES IN THE PARACLINICAL FEATURES OF THE COURSE OF TRIGEMINAL NEURALGIA. World Bulletin of Public Health, 8, 186-190. Retrieved from <https://www.scholarexpress.net/index.php/wbph/article/view/751>
48. Нарзуллаева, У. Р., Самиева, Г. У., & Пардаева, З. С. (2020). Pathogenetic aspects of verified risk factors such as arterial hypertension and dyslipidemia in the development of chronic heart failure. American Journal of Medicine and Medical Sciences, 10(10), 776-779.
49. Жураева, Д. Н., & Нарзулаева, У. Р. (2020). Эркак ва аёлларда уч шохли нерв невралгияси кечишининг параклиник хусусиятлари. ЖУРНАЛ НЕВРОЛОГИИ И НЕЙРОХИРУРГИЧЕСКИХ ИССЛЕДОВАНИЙ, 1(1).
50. Narzulyeva, U., & Ismoilova, N. (2023). DETECTION OF EATING BEHAVIOR DISORDERS IN STUDENTS BEFORE THE EXAM USING THE DEBQ QUESTIONNAIRE. Наука и инновация, 1(15), 112-114.
51. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC MECHANISMS OF MICROCIRCULATION DISORDERS. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(10), 60–65. Retrieved from <https://researchcitations.com/index.php/ibmscr/article/view/2811>
52. Narzulaeva Umida Rakhmatulloeva and Rakhmatova Fotima Ulugbekovna, “PATHOGENETIC MECHANISMS OF DISORDERS IN THE HEMOSTASIS SYSTEM OBSERVED IN PATIENTS INFECTED WITH COVID-19”, IEJRD - International Multidisciplinary Journal, vol. 7, no. ICMEI, p. 3, Feb. 2023.
53. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC SIGNIFICANCE OF HYPERLIPIDEMIA IN THE CLINICAL COURSE OF ARTERIAL HYPERTENSION. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(11), 86-91.
54. Narzulaeva, U. (2023). PATHOGENETIC SIGNIFICANCE OF HYPERLIPIDEMIA IN THE CLINICAL COURSE OF ARTERIAL HYPERTENSION. International Bulletin of Medical Sciences and Clinical Research, 3(11), 86-91.

55. Нарзуллаева, У., Самиева, Г., & Пардаева, З. (2022). ПАТОФИЗИОЛОГИЯ РЕПЕРФУЗИОННОГО ПОВРЕЖДЕНИЯ МИОКАРДА. Журнал вестник врача, 1(2), 155–158. <https://doi.org/10.38095/2181-466X-2020942-154-157>
56. Самиева, Г., Нарзуллаева, У., & Самиев, У. (2023). Течение артериальной гипертензии у жителей засушливого региона. Каталог монографий, 1(1), 1–108. извлечено от <https://inlibrary.uz/index.php/monographs/article/view/27456>
57. Oripova, O. O., Samieva, G. U., Xamidova, F. M., & Narzulaeva, U. R. (2020). Sostoyanie plotnosti raspredeleniya limfoidnyx kletok slisistoy obolochki gortani va proyavleniya mestno immuna pri xroncheskom laringite (tahlil seksionnogo material). Akademiya,(4 (55)), 83-86.
58. Rakhmatulloeva, N. U., & Abdurasulovna, B. M. (2022). GEMOREOLOGIK BUZILISHLAR VA ERITROTSITLAR AGREGATSION XOSSALARI O'ZGARISHINING PATOGENETIK MEKANIZMLARI. JOURNAL OF BIOMEDICINE AND PRACTICE, 7(6).
59. Кузиева, М. А. (2023). Клиноморфологические Критерии Органов Ротовой Полости При Применении Несъемных Ортопедических Конструкций. *Research Journal of Trauma and Disability Studies*, 2(12), 318-324.
60. Abdusalimovna, K. M. (2024). THE USE OF CERAMIC MATERIALS IN ORTHOPEDIC DENTISTRY. (Literature review). *TADQIQOTLAR*, 31(3), 75-85.
61. Abdusalimovna, K. M. (2024). CLINICAL AND MORPHOLOGICAL FEATURES OF THE USE OF METAL-FREE CERAMIC STRUCTURES. *TA'LIM VA INNOVATION TADQIQOTLAR*, 13, 45-48.
62. Abdusalimovna, K. M. (2024). THE ADVANTAGE OF USING ALL-CERAMIC STRUCTURES. *TA'LIM VA INNOVATION TADQIQOTLAR*, 13, 49-53.
63. Abdusalimovna, K. M. (2024). MORPHO-FUNCTIONAL FEATURES OF THE METHOD OF PREPARATION OF DEPULPATED TEETH FOR PROSTHETICS. *SCIENTIFIC JOURNAL OF APPLIED AND MEDICAL SCIENCES*, 3(4), 301-307
64. Abdusalimovna, K. M. (2024). Clinical and Morphological Features of the Use of Non-Removable Orthopedic Structures. *JOURNAL OF HEALTHCARE AND LIFE-SCIENCE RESEARCH*, 3(5), 73-78.
65. Kuzieva, M. A. (2024). CARIOUS INFLAMMATION IN ADOLESCENTS: CAUSES, FEATURES AND PREVENTION. *European Journal of Modern Medicine and Practice*, 4(11), 564-570.

66. Kuzieva, M. A. (2024). Malocclusion–Modern Views, Types and Treatment. *American Journal of Bioscience and Clinical Integrity*, 1(10), 103-109.
67. KUZIEVA, M. A. (2024). MODERN ASPECTS OF MORPHO-FUNCTIONAL DATA AND TREATMENT OF AGE-RELATED CHANGES IN THE MAXILLOFACIAL REGION. *Valeology: International Journal of Medical Anthropology and Bioethics*, 2(09), 126-131.